

אכן באמת לא ידעתי, מה זאת מנוחה. יומם לאור השמש, ולילה, לאור מנורת נפט, ישבתי לפני שלחן כתיבתי ועברתי. לו פעם, למצער, הצצתם עלי בעבודתי, כמטלטלת השעון הייתי מתנדרר פעם מינה ופעם שמאלה, פעם לפני, ופעם לאחורי.

יושב הייתי בראש מרדר על קצה הכסא; הייתי יושב ישיבה כזו שכמוה לא ישב עוד איש לפני — והייתי יוצר.

יצרתי, כתבתי, בלי הרף כתבתי, בעת צרה כתבתי, וברגע שטחה כתבתי. כתבתי בהיותי נקפא מקור; כתבתי בהיותי מעונה ברעב. כתבתי בעת ששבחו אותי והללוני; כתבתי בעת שהשפילו אותי. כתבתי גם לאור השמש, גם לאור הירח והכוכבים.

מה כתבתי? ואולם, לא זה הוא העיקר — כל עצם הענין הוא בשפה, בסגנון, ועל שפתי ומנגוני, שלקחתי בהקפה מידי פטקואק, ותכלו לשפוט על פי האוטוביוגרפיה הזאת.

לרגלי העליה.

לאט לאט התחיל זורם זרם של עולים צעירים לארץ. כל ספנית-נוסעים מביאה אתה עשרות בחורים ובחורות, אשר סללו להם את הדרך לאי, למרות כל המכשולים וחבלי העליה. בימים הראשונים אפשר לפגוש אותם טלכים בצעדים בטוחים וברצון חזק להעמיס על שכמם כל עבודה שהמולדת המתקווה תשיל עליהם — ואחרי חמשה ימים, כעבור ימי הבדיקה של הקרנטינה, הם נמצאים כבר, עפי רוב, במקום העבודה. כלם אומרים כח ובריאות הגוף.

אולם, כעבור איזה שבועות של עבודה בנליל, משתנה התמונה לגמרי. חדרי החולים המעטים שבמושבות מתמלאים מהר מחולי קרחת, ועוד טרם שיבראו הראשונים, מוכרחים הם לפנות מקום לחבריהם, שבאים אחריהם, את ההוראות של הרופא ושל החובשת, הם דוחים בצחוק של הערכה עצמית מנומרת. הם מיחסים לעצמם כח התנגדות למחלה, בנה הם אומרים, לא תהיה שליטה לקרחת — ובאופן זה הם מתמסרים בידי המקרה עד שגם עליהם תעבור כוס. כ 80 אחוזים מהעולים החדשים בנליל רכשו להם עד עכשיו את המלריה, העובדה המפתיעה הזאת נושאה כבר את פריה; אני בעצמי הייתי עד-ראיה לדבר ישמאנו לתת עבודה לצעיר, באשר הוא נחלש מקרחת ואינו מסוגל למלאות את העבודה.

רופא והמטפל בכריאות העם עומד מיואש בפני ההופעה הזאת. עוד שבועות אחדים והמספנות המכירות עולים תהיינה יותר מרובות ומספר העולים יכפל פי כמה. האם יהיה גם גורל הבאים מחדש כך? האם הקרחת וכל הכרוך בה תהיה מנת חלקם של שואפי העבודה והחיים באי? האם הדמויות הללו החורים וחסרי-הדם, הממלאים את הקבוצות, את בתי-החולים ובתי הבראה, תשמשנה כבואת עתידם של העולים החדשים?

לא, אי אפשר שהדבר ימשך כך, בידי המרע של הרפואה נמצאת שורה של אמצעים תיאורטיים ומעשיים, שאפשר להלחם בהם במחלת המלריה — והנצחון בטוח.

אין אני רוצה לדבר כאן עיר אמצעים הרורשים אורגנוצייה מיוחדת, כי אם על אלה שכיום ובימים הבאים (נגיד: במשך חמש שנים, עד שאפשר יהיה להוציא לפועל את הבראת הארץ) יצטרך כל אחד להשתמש בהם לשם בטחון עצמי. כידוע, מחוללת המחלה זוהי נקבת היתוש, וכל מי שיוודע להגן על עצמו בפני עקיצתה, בטוח בפני המחלה. הכילה בעלת החורים הצרים, שאמנם אין להשיג אותה כעת באי, היא האמצעי הכי טוב לזה. אולם מכיון שאי אפשר להמצא כל הזמן תחת כילה והיתושים עושים את מעשיהם מבעוד יום, ואין, אפוא, להנצל לגמרי בפני העקיצה, הרי מוכרחים לעשות את כל מה שאפשר כדי להלחם נגד טפילי הקרחת

התכנית שלי תרהים את כל איש בפשטותה. אני קניתי בעד צנט אחד שש-עשרה אחת מן האקציות של העתון, החמט הרעי, ובאותו הזמן גם את הוכות להשתתף בו. ננמר!

אחרי עשויי זאת, פתחתי את כיסי לרוחה, והזהב התחיל זורם לתוכי כנחל. מובן מאליו, שזוידנתי בדיו, בניה, בעשים... כתבתי מאמר, קראתי בשם "פיל-לול", חתמתי: המחבר של "האודה על המשחה של בובי" ושלחתי את יצירתי האחרונה לחוטרואמפורל, שכתבת הפוסתהי אשר בחוברת הקרובה, כנה אותו בשם: "פשוט בטלני".

או העתקתי את המאמר מלה כמלה, אלא שקראתי בשם "דידל-דידל", חתמתי מתחת: טינהם בוב המחבר של "האודה על המשחה של בובי" והעורך של "החמט הרעי" ושלחתי לאותו, חוטרואמפורל עצמו, ומתוך צפיה לתשובה החילתית להדפיס יום-יום על עמודי "החמט הרעי" מאמרי תלה על "חוטרואמפורל" ועל עורכו. תוצאות הפוליטיקה שלי לא אחרו לבוא: חוטרואמפורל הודיע שהוא רכש כתור עֲדִיקָר חדש של טינהם בוב... השדיכר הזה בשם "דידל-דידל" עומד להופיע בחוברת הקרובה.

מן היום אשר בו הופיעה אותה המודעה, התחלתי בכל נפשו ומאדי לאהוב את חוטרואמפורל. ואוסף יום-יום להדפיס לכבודו מאמרי-תהלה בפרוזה, ואפילו בחרוזים.

אחרי שנמרתי עם חוטרואמפורל, הואלתי להסב את שימת-לבי אל "חיים-דרים", "רודי-דואו", שבמשך הזמן הכי קצר יצא אותו ה-bouleversement (כמו שאומרים אצלנו בצרפת), כאותו שיצא עם חוטרואמפורל.

נהנה זאת היא הדרך הנפלאה אשר על-פיה רכשתי לי את האפשרות לחשוך דבר מה ליום רע, בִּעֲצֵם הרבר, מאותו היום עצמו התהילה גם הצלחת עבודתי הספרותית, אשר רוממה אותי עד לאותו המצב שעליו אוכל להגיד כמו שטובריאן בשעתו:

"J'ai fait l'histoire"

נכון הוא כנכון היום!

כיום הזה, כל מפעלי הספרותיים נתונים נתונים לאנושיות. אין צורך להרבות שיחה על הדברים אשר כתבתי — ידוע הדבר לכל העולם, כמו כן אין צורך להכביר מלון על זה, שלאט, לאט, ככל אשר הלכתי הלך וגרל כן הוספתי לרשת את "לולפוף" ואחרי כן מונתי למפעל כביר אחד את "חיים דרים", "לולפוף", חוטרואמפורל, "רודי דואו", אני יצרתי את הירחון היחיד בעולם, הידוע בשם:

"רודי-דואו, לולפוף, חיים-דרים"

את

חוטרואמפורל.

כן, יכול אני לאמר בלב שקט ובטוח:

"Moi j'ai fait l'histoire"

תהלתי היא עולמית ואוניברסלית, — כי משתרעת היא מסוף העולם ועד סופו, כיום הזה אי אפשר למצוא עתון אשר אם בכה או בכה, לא ינע יום יום כשינהם בוב.

וכל היום אין אתה שומע אלא:

טינהם בוב כתב דבר פלוני...

טינהם בוב כתב דבר אלמוני,

טינהם בוב אמר זה וזה... וכו' וכו'.

כל ימי הייתי חי בעונה וצניעות, — בעונה ובצניעות הנני גם מת, מה לי ולתהלה בעולם הזה?

באמת לאמתו, מהו אותו הרבר עצמו, הבלתי-מובע, הבלתי-מתואר, השמימי, ששם גאון יקרא לו.

הגני כולי תמים-דעה עם כיופון ועם הוגרה, הפוסקים, כי נאון הנהו — חריצות מהות כה.

שימו לבכם אלי — ונבחתם, עד כמה נכונה היא הנחה זו.

כמה ינעתי ועמלתי! איך וכיצד כתבתי! אי שמים, כיצד כתבתי!

מוכרי המחוזות האלה עומדים לרשות ה"סקו". הורות לעזרת ההתאחדות והמחוזות האלה, יכלו ה"סקו" ומשרדו המיעץ להתחיל בעבודה תעמולתית וחנוכית רחבה.

מלבד המוסדות האלה, עובדים לשם אותה המטרה: המכון הקואופרטיבי, השעורים השמושיים הקואופרטיביים, ביה"ח הקואופרטיבי וכו'. המכון הקואופרטיבי נוסד בשנת 1909 בהלסינקי על ידי החברות הקואופרטיביות המרכזיות. הוא סדר שעורים כלליים על תורת הקואופרטיביות, ושעורים מיוחדים על הנהלתם ופירוקם של מחסנים, מחלבות וחברות לאשראי קואופרטיביים. השעורים הראשונים נמשכו מתחילה במשך שני שבועות בסתיו ואחריו כן במשך ארבעה שבועות, האחרונים נמשכו קדם ארבעה ואח"כ ששה שבועות. המקצועות העיקריים הם: ההסתוריה והתיאוריה של הקואופרטיביות, חוקיה, ידיעות מסחריות, ואפן סידור הקניות הרגילות. נתנו גם שעורים שמושיים בהנהלת ספרים קואופרטיביים, חשבון מסחרי, בקרת החשבונות, קורספונדנציה מסחרית וכו'. מלבד השעורים האלה סדר הועד של המכון הזה טיולים שמושיים לתלמידים. הטיולים האלה נעשים במקומות שונים בפינלנדיה ונמשכים כדרך כלל כשנים, שרשה ימים, הם מפועים במרה רחבה להפצת הרעיון הקואופרטיבי במדינה.

בהתאם להחלטת הועידה הקואופרטיבית בשנת 1917, נסדו תחת השנחת המשרד המיעץ, שעורים שמושיים בקואופרטיביות בשביל התלמידים הרוצים לעבד בתור פקידים קואופרטיביים. התלמידים צריכים להבחין בהנהלת ספרים וכו'. זמן הלמודים הוא שנה אחת, והתלמיד הגומר את למודיו בשעורים יוכל להתקבל בתור פקיד רגיל בבית מסחר קואופרטיבי. בהתאם להחלטת הועידה בשנת 1919, יסד ה"סקו" בית ספר קואופרטיבי, הנתמך רק על ידו הוא. תכנית הלמודים מתאימה בדרך כלל לזו של בית ספר מסחרי רגיל. שנת הלמודים הראשונה מונה רק ששה חדשים. מתקבלים תלמידים רק מבני 16 שנה ומעלה. שכבר למדו בבית ספר עממי על התלמיד להתכונן במשך שנה שלמה בבית מסחר קואופרטיבי קודם שיכנס לבית הספר. תכן הלמודים מכיל את המקצועות המסחריים, ובעיקר המקצועות שיש להם חשיבות גדולה בשביל הפקידים הקואופרטיביים, כגון: ההיסטוריה של תנועת המחסנים הקואופרטיביים, הנהלתם, התיאוריה והחקים של הקואופרטיביות, וביחוד הנהלת ספרים קואופרטיביות.

א. לינא.

מ ה נ ג ב .

יפה הוא הננב במבנה אדמתו, במראות הטבע שלו, וגם בשדותיו המועטים הפזורים בין חולות הים מעבר מזה ואדמת ההרים מעבר מזה. לעיני עובר האורח יתגלו הליפות שדות שעורה וחסה, נני-ירק, וגם עצי תאנה ונפן וזית ושאר כל המינים שנתברכה בהם איי. אבל כל זה נמצא במרה ועומה מאד בדרך כלל, כאלו רק לשם דוגמה נודע ונטע מה שעיינו רואות. ומרגש שכאן מקום ואפשרות לעבודה כבירה. וראשית לכל תפוס מקום בסביבה זו עבודת היעור. עיי יעור חולות הים אפשר שישתנה במקצת גם מזג האוויר ועמו יבוא שנוי לטובה בתנאי המקום. אתה עובר, למשל, מרפה עד באר-שבע ולפניך רק חול ואדמת קורקאר, ירק — בל יראה וכל ימצא, רק זעיר פה וזעיר שם נשקף כעין אי קטן המרויק קמעה מתוך לבן החול. גם עדרים כמעט שאינם נפגשים. שורת דלות רבה בצמחי-מרעה. פה ושם מזדמנות חלקות בודדות הזורעות שעורה, תירס, מעט מקשאות לפעמים, מקשאות קטנות. עצים, אילנות ענפים ומצלים — לשוא תבקשם עין ההלך, ומטילים להם רוחות המדבר לחפשי כשהם נושאים אתם הררי-חול המכסים ומיבשים את מעט הצמחיה הדלה הקימת כמו בנס. מספר הגשמים היותר שנה שנה קטן מאד. מ-120 עד 200 מ"מ. רק השנה שנחשבה לנשומה זכה הננב ל-400 מ"מ. אולם

שכבר הוכנסו לנוף — והו הכינון. כילות ושמוש פרופילקטי של כינין, אלה הם האמצעים הכי מנוסים והכי בטוחים.

אין כאן שום גלוי חדש, כל פועל בארץ יודע את זה למדי. אולם הוא הדבר שאנו צריכים להלחם בו: יודעים את התורה ומתכונים למרוד בה. אחד העכובים העיקריים במלחמה נגד המלריה, זוהי האפטיה והיחס של, אני יודע יותר טוב מצד הפועלים, כל מי שיושב איזה זמן בארץ חושב את עצמו לספציאליסט בשדה זה. אם גם יש לו אמון נמור לרופא שמטפל בו, הרי את הקדחת הוא תמיד מרפא עפ"י השיטה העצמית שלו. שאלות, שגם המדע עדין לא מצא תשובה עליהן, כמו, קדחת שחור השתן? הן ברורות לפנינו. הוא יודע כי צריך לחכות עד שירד החום טרם שלוקחים כינין והוא מנענע ראשו באי-אמון, אם הרופא אומר לשנות מה"חוקי הזה. עם העצה של שמוש פרופילקטי בכינון אין הוא מתחשב, באשר הוא ראה כבר כי למעשה, גם מי שלוקח כינין כל יום נופל בקדחת.

והחדשים? הם עוברים על התורה הזאת, גם כרי שום בקרת. כי על כן חלק גדול מהם הדרו הכרה, כי רק מי שקרה כבר בא"י והו פועל אי אמתי, נגד ההשקפה הילדותית הזאת צריך להלחם. תיכף בדרך רגלי העולים החדשים על אדמת אי צריך לבאר להם את מהות המחלה ולאחוז באמצעים בפני סכנת ההתרבות. צריך לבאר לפניהם כי אי-השמירה והעוובה בשמוש בכינון — הוא חטא לא רק לגבי עצמם, כי אם לגבי הנוף הלאומי כלו.

עד היום לא טפל עדיין שום מוסד ציוני רשמי בסדר העליה; כפי שאני יודע הרי "הפועל הצעיר" הוא היחיד המסדר את העליה בחול ומטפל בעולים הנכנסים לארץ ובסדרים. בכדי שימלא את התפקיד בשלמות, עליו לרכוש גם רופא מתאים, אשר ישל בצד ההיגיון ושמירת הבריאות של העולים באופן קבוע. צריך להחיש את הדבר ולעשותו.

ד"ר יוסף אשרמן.

בלפוריה, י"ט תמוז, תר"פ.

מ ע ת ו נ ו ת ה ו " 5 .

ההנוך הקואופרטיבי בפינלנדיה (*).

הקואופרטורים הפינלנדים יחסו תמיד חשיבות מיוחדת לשאלת ההנוך הקואופרטיבי, מפני שראו בו גורם ממדרגה ראשונה להתפתחות תנועתם. החברה הקואופרטיבית למכירות בסיטונים (או ה"סקו") התחילה עוד מראשית הוסדה בפעולות של תעמולה וחנוך, ויסדה לשם כך עתון מיוחד. אחרי זמן קצר הוציאה החברה עתון, כזה גם בשפה השוודית בשביל החברים השוודים, ולפני שנים אחדות יסדה גם ירחון מיוחד לפקידיה. העתונים האלה מביאים תועלת גדולה לתנועה הקואופרטיבית והם נפוצים מאד בין כל שדרות העם. השבועון, היוצא בשפה הפינית, איחטישיבה, הוא הכי נפוץ בכל פינלנדיה ונמכר כ-95000 אכסמפלוים, והשבועון השני, היוצא בשפה השוודית, "סמרכיש" מונה יותר מ-19000 קוראים.

לשם התאמת הפעולות המסחריות אל הפעולות התעמולתיות והחנוכיות, פתח ה"סקו" בשנת 1908 את המשרד המיעץ המוציא לאור את עתוני החברה והמשימש בתור המנהל הראשי של תנועת החלוקה הקואופרטיבית בהתאם אל החלטות הועידות וההוראות של ה"סקו". בשביל להקל על המשרד המיעץ לנהל את תעמולתו במרה רחבה בפינלנדיה, נוסדה בשנת 1908 ההתאחדות הקואופרטיבית הכללית, במטרה לעזור לו בפעולותיו החנוכיות ולהשפיע עם זה על הקואופרטורים המקומיים שישתתפו גם הם בעבודת התעמולה. בהתאחדות זו משתתפים 14 מחוזות קואופרטיביים, ששלשה מהם שייכים להסתדרויות הקואופרטיביות השוודיות.

(* מהבולוויטין של הקואופרטיביים).